

Deiktická slova

(Neuvádíme zde skloňování: viz RLL, mluvnické tabulky ap.)

Označení podle Mluvnice češtiny „akademické“; od řec. δεῖκνῶμι — slova *poukazovací*; 2 důvody:

- zájmena se nekladou vždy „za jména, místo jmen“, jak se učivalo ve škole (nelze dosadit jména do vět *Já mám hlad, Všichni lidé po něčem touží* ap.)
- poukazovací funkci, zájmenné kořeny a zájmenné druhy (kromě os. a přívl.) mají také zájmenná příslovce a zájmenné číslovky: *(ně/ni)kd-o k-oho, t-en ~ (ně/ni)kd-y (ně/ni)k-am (ně)k-olik, t-ehdy t-udy t-olikrát*

Deiktika poukazují na **kontext** (jiné slovo / výraz v textu), **situaci** (*Hic Rhodus...* = místo, kde je mluvčí), společnou zásobu znalostí a obecných pojmů (*onen svět, všechno*).

Kvůli orientaci v tradičních mluvnicích Č a zejména L však budeme paralelně používat tradiční terminologii, která rozděluje zájmena (v užším smyslu) na

- **os.** (zopakuj si: EGO TŪ NŌS VŌS; „SĚ“; IS EA ID; zesilování *ego/nōs/vōs-met*, (popř. ještě s *ipse: vōbīsmetipsīs, vōsmetipsōs*), *tū-te, sēsē*; splývání s předl. *nōbīscum*)

- **přivl.** (zopakuj si: MEUS, TUUS, NOSTER, VESTER; SUUS; *omnia mea mēcum portō*; zesilování *suā-pte*)

- **ukaz.** česká: ten, tento, tehle (tenhleten, tamhleten, tuhleten, zč. tuten), onen, takový, týž/tentýž, sám IS EA ID bylo východiskem pro podoby dalších zájmen; funguje zpravidla jako os.; jako ukaz. zejména v korelacích typu *is, quī = ten, který*

HIC HAEC HOC ukazovalo na „věc“ blízkou mluvčímu; *-c* je postfix (srov. starý tvar *humce = hunc*, zesílenou podobu *huiusce*); postfix je pravidelný jen v nom., ak., abl. sg. a u neuter také v nom.+ak. pl. (= nom. sg. f.)

ISTE ISTA ISTUD ukazovalo na „věc“ blízkou opačné straně; *is+te* se ohýbá jako celek

ILLE ILLA ILLUD ukazovalo na „věc“ vzdálenou, popř. všeobecně známou (onen slavný...); **is+le* se ohýbá jako celek

Rozdíl *is — hic — ille (—ipse)* se v pozdní latině setřely: zejm *ille* se používalo jako zájm. os. i ukaz. a dalo základ členu v románských jazycích (*le, la.*).

TĀLIS, E takový: v lat. mluvnicích zpracováno podle formy jako adj. (× význam!)

spřežky HUIUSMODĪ, EIUSMODĪ: od původu gen. (*hic/is modus*), **nesklonné**

Následující slova jsou v Č i L spíš než deiktika vyjádřením totožnosti:

ĪDEM, EADEM IDEM *týž/tentýž* (**zopakuj si jeho tvary v češtině!**); *īdem < is-dem* (náhradní dloužení), *-dem* je postfix¹ a vyvolává asimilace (**eum+dem > eundem, eārum+dem > eārundem* ap.)

IPSE, IPSA, IPSUM sám, on sám; právě ten; ten, o kterém se mluvilo (v této funkci se překládá pouhým *on* v důrazové pozici: *Ipsē liberābit mē On* mě vysvobodí); **is+pse* se ohýbá jako celek

SŌLUS, A, UM sám: viz zájmenná adjektiva

- **táz.:**

QUIS QUID substantivní povahy (kdo? co?); nepřímé pády *quid* se nahrazují opisem od *quae rēs*

QUI QUAE QUOD povahy adjektivní (který?);

v L se za táz. pokládá i zájmeno uvozující konjunktivní tzv. nepřímou otázku (v Č se pro tvarovou neodlišenost mluví o zájmenech vztažných);

¹ Postfix je neproměnná část slova připojená až za proměnnou ohýbací koncovku: srov. čes. *který-si, kterého-si, kterému-si...*

UTER UTRA UTRUM který z obou? (viz tzv. zájmenná adjektiva)

Pozn. Českému *čí* odpovídá neohebné *cuius* (vlastně gen.).

QUĀLIS, E jaký? (pro lat. mluvnic je to zpravidla adj., protože nemá zájmenné skloňování); CUIUSMODĪ

• **vzt.:**

Na vztažnou funkci se lze dívat jako na tázací přehodnocenou pro připojování vedlejších vět. Proto také lze většinu tázacích deiktik použít i jako vztažná. L má však s tázacími zájmeny i vedl. věty konjunktivní, tzv. nepřímé otázky (o nepřímých otázkách srov. výše a později). *Quis, quid* se užívají jen v nepřímých otázkách; ve vzt. větách platí pro překlad:

kdo, co = který (jenž) / ten, který / ten, kdo /to, co = QUI QUAE QUOD (v platnosti subst. i adj.).

České vztažné *čí*; *jehož, jejíž; jejichž* se v L vyjadřuje *cuius; quōrum*.

QUISQUIS, QUIDQUID: „neurčitá“ vztažná jako v Č:

Quisquis credidit, salvus erit :

jiné písmo

Poznámka (nejen) k relativům:

Navazování tématu

Deiktika v běžné řeči poukazují jednak z jazykového projevu "ven" (k okolnostem jazykového projevu čili k situaci, tzv. exofora: *tady, tamhleten, kudykoliv*), jednak "dovnitř" jazykového projevu (endofora), zejména k tomu, o kom/čem už byla řeč (*tato domněnka; o tomto problému*); v psaných textech, které jsou daleko méně vázány na situaci, pochopitelně endofory převažují. V endoforické navazovací funkci čili k odkazu na předchozí text používá Č zájmeno třetí osoby, např. (a) *Tajemník tu není. Já se po něm podívám*, popř. demonstrativa: (b) *To ví tajemník. Toho/Jeho se zeptej*. (c) *Tajemník je ve dvoraně — (a) tam ho najdete*. Pro naše jazykové cítění je poněkud nezvyklé, že L k tomu používá i deiktika vztažná, popř. při důrazu zájmeno *ipse*, kterému se ve stručnějších mluvnicích připisuje pouze význam *sám*, pro tuto funkci nevhodný:

(a) *Secretarius abest. Quaeram eum / Quem quaeram.*

(b) *Secretario notum est illud. Hunc/Ipsu/Quem interroga.*

(c) *Secretarius in aula moratur — ibi/quo invenietis eum.*

Stabat mater dolorosa | juxta crucem lacrimosa | dum pendebat Filius. | Cuius/Huius animam gementem | contristatam et dolentem | pertransivit gladius. :

Hic est Filius meus dilectus. Ipsum audite. :

Quī propter nōs hominēs Ten / A ten / A on / On pro nás lidi...

Quōs ego! ("Kterážto já...!") **Já je...!** (=Já jim dám!)

• **neurč.**

v Č se tvoří od táz. (kromě *každý, všechen, jiný*); v L:

A. samotné tázací *quis quid* v platnosti neurč. po spojkách *sī / nisi / ut / nē + quis / quid*: *jestliže, pokud, kdyby / ledaže by / aby / aby ne- + deiktikon*, tj. v kladné větě *aby ap. někdo / něco*, v záporné *aby ap. nikdo / nic // aby ap. někdo/něco ne-*; dříve se i v Č, zejména právní, objevovalo pod vlivem L *jestliže kdo... ap.*;

B. reduplikované *quisquis, quidquid*: všeobecná platnost, *-koli*; užívá se zpravidla jako vztažné;

C. tvořená prefixem *ali-* : *ně-/lec-/leda-*, který však je homonymní s kořenem *ali-us* : *jiný* (srov. tabulky);

D. tvořená postfixy *-que, -quam, -piam, -libet* ("*je libo*"), *-vīs* ("*chceš*") : *-koli/lec-/leda- ap.*;

E. tvořená zápornkou od záporných deiktik (dvojí zápor, tzv. litotes): *nōnnūllus* ("nikoli žádný" → některý); POZOR na spojení zápornky s deiktikem záporovým, kde jde jen o jednu negaci: *haud/nōn/nē ap. ūllus* : "ani jeden", žádný — porozumění napomáhá obvyklé psaní zvlášť.

• **záporná** a záporová

nūllus, nihil: prostuduj etymologii a deklinaci;

V abl. k *nihil* bývá vedle klas. opisu ("*nūlla rēs*" →) *nūllā rē* také tvar *nihilō* (*Ex nihilō nātī sumus*), který není zcela neklasický: srov. spřežku *nihilōminus* : *nicméně*, kde je použit abl. srovnávací.

Záporová se kladou po záporkách *nōn, haud, nē ap.* a záporné spřežce *nisi*; srov. výše sub E.

Poznámka o zájmených adjektivech

V mluvnicích L se vydělují na spolehlivém formálním základě (gen. sg. *-ūs*, dat. sg. *-ī*). K zájmenům mají však blízko také významem: kvalitu nepojmenovávají, jen na ni odkazují (srov. české ekvivalenty *sōlus, alius*, v obou jazycích chudý význam slova *tōtus* : *celý*).

Ze slov, která se po formální stránce vydělují jako zájmená adjektiva, je deiktický charakter nejvýrazněji patrný na větném zapojení zájmena *uter* (táz./vzt.) a na jeho neurčitých a záporných derivátech *uterque-utervīs-neuter*. Stejná kritéria však splňují i některá slova ohýbaná jako adjektiva I/II., resp. III. deklinace, u nichž je navíc i korespondence podoby tázací a ukazovací: *tantus* (*quantus, aliquantus, quantus-vīs/libet, quantuscumque*), *tālis* (*quālis...*)... — srov. tabulky.

Hranice deiktického **významu** je méně jasná než hranice formální; z řady adjektiv zcela obecného, neurčitého (deiktického?) významu připomeňme aspoň *certus* : *jistý* s dvojí platností: a) adj. spolehlivý, b) deikt. nějaký; nezakládá však řady typu *kdo-kde-kdy-někdy...*, *jiný-jinam-jindy...*, a proto je mezi deiktika nepočítáme.

Deixe adverbiální a numerická (zájmená příslovce, zájmené číslovky)

vykazuje tytéž vztahy významové (otázka, ukázání, neurčitost v různých odstínech, zápornost) i slovotvorné (kořeny, způsoby utváření), jaké jsme pozorovali u zájmen v užším smyslu: srov. např. *ubī - ibī - ubīubī/ubīque/ubīvīs... - nūllibī*.

Tyto vztahy lze nejlépe sledovat v následujících **tabulkách**.

↓ K ČEMU SE ODKAZUJE \ TYP ODKAZOVÁNÍ →		tázací, vztažné	ukaz.-kořen <i>t-</i>
osoba/věc	identita (povahou subst.) 1	quis m, quid <i>n</i> <i>kdo co</i>	
	vlastnost (povahou rodové adjektivum) 2	quī quae quod <i>který; vzt.: jenž</i> quālis / cuiusmodī : <i>jaký</i>	tālis : <i>takový</i>
	přináležitost 3	cuius quōrum <i>čí cuias, atis : čí krajan, odkud</i>	tālis tālium <i>takového takových</i>
kvantum	prostý počet 4	quot; quantī/quantō <i>kolik</i>	tot; tantī/tantō <i>tolik</i>
	pořadí 5	quotus : <i>kolikátý</i>	
	násobek 6	quotiē(n)s : <i>kolikrát</i>	totiē(n)s : <i>tolikrát</i>
	početní mohutnost 7	quantus : <i>jak velký</i>	tantus : <i>tak velký</i>
místo	umístění 8	ubi : <i>kde</i>	
	směr 9	quō(rsum/s) <i>kam; quō i účel: k čemu</i>	
	původ 10	unde : <i>odkud</i>	
	rozsah 11	quātenus/quoad : <i>kam až</i>	
	trasa 12	quā (viā) : <i>kudy</i>	
čas	"umístění" 13	quando : <i>kdy</i>	tum tunc : <i>tehdy</i>
	počátek 14	jen opis. <i>odkdy</i>	
	konec 15	quōusque/usquequō : <i>dokdy</i>	
	trvání 16	quamdiū/quantisper <i>jak dlouho</i>	tamdiū/tantisper <i>tak dlouho</i>
způsob 17	quōmodo; zvol. a vzt. quam <i>jak</i>	tāliter; tam <i>tak</i>	
míra 18	quantopere; (in)quantum <i>jak velice, (na)kolik</i>	tantopere; (in)tantum <i>tak velice, (na)tolik</i>	
příčina 19	cūr (<quor), quārē; quid <i>proč</i> navaz. quamobrem, quāpropter, quōcircā <i>proto</i>		

ukaz.-kořen <i>i-/e-</i>	ukaz.- co má u sebe mluvčí	ukaz.-co má u sebe protějšek mluvčího	ukaz.-co je vzdálené
is ea id <i>ten ta to / on ona ono</i>			1 ille illa illud illīc aec oc/ūc <i>onen</i>
eiusmodī : <i>takový</i>	HIC haec hoc <i>tento</i> huiusmodī : <i>takový</i>	iste ista istud (istic aec oc/uc) <i>tenhle, ten tvůj</i> (na protějšek) istiusmodī : <i>takovýhle</i>	2
eius eōrum/eārum <i>jeho/její jejich</i>	huius hōrum/hārum <i>tohoto/této/jeho...</i>	istius istōrum/istārum <i>tohohle/téhle těchhle</i>	3 illīus illōrum... <i>jeho...</i>
			4
			5
			6
			7
ibī : <i>tam</i>	HĪC; hāc (parte) : <i>tady, zde,</i> <i>na této straně</i>	istīc; istāc (parte) <i>tamhle, na tamté straně</i>	8 illīc; illāc (parte) <i>tam</i>
eō : <i>tam</i>	hūc : <i>sem</i>	istō(c)/-ūc/-ōrsum <i>tam tam, na tvou stranu</i>	9 illō(c)/-ūc <i>tam, onam</i>
inde : <i>od(tam)tud</i>	hīnc : <i>odtamtud</i>	istīnc/istīm : <i>odtamtud</i>	10 illīnc/illīm : <i>odtamtud</i>
eātenus : <i>až potud</i>	hāctenus : <i>až posud</i>	istāctenus : <i>až tam</i>	11
eā (viā) : <i>tudy</i>	hāc (viā) : <i>tudyhle</i>	istāc (viā) : <i>tamhletudy</i>	12 illā(c) (viā) : <i>tamtudy</i>
			13
	abhinc < míst. <i>od té doby, od nynějška</i>		14
	hūcusque < míst. : <i>dosud</i>		15
			16
eō : <i>tím</i>	hōc +kompar. : <i>tím</i>		17
eātenus <i>do té míry, natolik</i>	hāctenus <i>do té míry, natolik</i>		18
ideō : <i>proto</i>			19

neurč. I	
neudává se přesně	namátkový (+ užší) výběr
quī- dam quaedam quoddam; qui S-quam quaequam quIdquam <i>kdosi/kterýsi/jakýsi/některý</i> cuiusdammodī : <i>jakýsi</i>	!ali -quis, aliquid <i>někdo/kdosi, něco/cosi</i> 1
	aliquī, aliquA/ae, aliquod <i>kterýsi/jakýsi</i> 2
cuiusdam... <i>čísi, kohosi, kteréhosi</i>	alicuius... <i>něčí</i> 3
	aliquot : <i>několik</i> 4
	5
	aliquotiē(n)s : <i>vícekrát</i> 6
	aliquantus : <i>jistý, značný</i> 7
	alicubī : <i>někde</i> 8
quōquam : <i>někam</i>	aliquō / aliquā (viā) / aliquovorsum : <i>někam</i> 9
	alicunde : <i>odněkud</i> 10
	11
	12
quondam : <i>kdysi</i>	aliquandō : <i>někdy</i> 13
	14
	15
	aliquamdiū : <i>po jistou dobu</i> 16
quōdammodō : <i>jaksi</i>	aliquāliter : <i>jaksi, poněkud</i> 17
	aliquātenus : <i>trochu</i> 18
	19

neurč. II			
libovolný prvek množiny (+ nízká kvalita)			
quis- que , quidque <i>kdokoli, cokoli / každý, vše</i>	↓ jen jako neurčité vztažná	redupl. quisquis, quidquid/ /quicquid/quodquod <i>kdo/co-koli</i> ? m jen nom., n i ak. 1	quis-, quid- vīs/piam <i>kdokoli, cokoli</i>
quīque, quaeque, quodque <i>kterýkoli, jaký chceš / libo, lec-/ledajaký</i> cuiusquemodī: <i>jakýkoli, všeho druhu</i>	quī- cumque , quaecumque, quodcumque <i>kterýkoli, kdokoli</i> quālescumque : <i>jakýkoli</i>	? jen abl.sg. quōquō, quāquā <i>každým, každou</i> cuiicumodī : <i>jakýkoli</i> 2	qui- vīs/libet ...: quīSpiam /quippiam, quaeppiam, quīDpiam/-pp- <i>kterýkoli...</i> quālisvīs/-libet <i>jakýkoli</i>
cuiusque... <i>číkoli</i>	cuiuscumque... <i>číkoli</i>	3	cuius- vīs ... <i>číkoli</i>
	quotcumque : <i>kolikkoli</i>	quotquot : <i>kolikkoli</i> 4	
	quotuscumque : <i>jakkoli četný</i>	5	
	quotiē(n)scumque : <i>kolikrátkoli</i>	6	
	quantuscumque : <i>jakkoli velký</i>	quantusquantus : <i>ať jakkoli velký</i> 7	quantusvīs/-libet: <i>jakkoli velký</i>
ubīque / (usque)quāque / ubiquāque <i>kdekoli, všude</i>	ubicumque : <i>kdekoli</i>	ubiubi / quāquā : <i>kdekoli</i> 8	ubi- vīs/-libet <i>kdekoli, kde chceš</i>
quōqueversus : <i>kamkoli</i>	quōcumque : <i>kamkoli</i>	quōquō/quāquā / quōquō- versus/m/-vor- : <i>kamkoli</i> 9	quōvīs/-libet/-piam <i>kamkoli...</i>
undique/usquequāque : <i>odevšad</i>	undecumque : <i>odkudkoli/odkud jen</i>	unde(c)unde/quāquā(versum) <i>odevšad</i> 10	unde-/quālibet : <i>odkudkoli</i>
		11	
		12	
quandoque/usquequāque: <i>vždy/kdykoli/pořád</i>	quandocumque : <i>pokaždé když</i>	13	
		14	
		15	
		16	
usquequāque : <i>všemožně</i>	quōmodo-/quāliter-/(in)quantum -cumque: <i>jakkoli/nakolik/co jen</i>	quāliterquāliter <i>jakkoli</i> 17	quāvīs/quālibet/quōvīsmodō /quōmodolibet : <i>jakkoli</i>
		18	
		19	

úplnostní	ztotožňující	"jinakostní"	záporná	záporová
1				
tōtus a um <i>celý</i>	ĪDEM, eadem, IDEM <i>týž/tentýž</i> ipse a um <i>sám, (právě) on</i>	alius a um gen. alterius! <i>jinyý</i>	nūllus a um <i>žádný</i> (o osobě) nihil (o věci)	ūllus
2				
3	eiusdem, eōrundem... ipsius, ipsōrum...	alterius, aliōrum...	nūllius <i>ničť, nikoho</i>	ūllius
4	totidem <i>právě tolik</i>			
5				
6				
7				
8	ibidem, zkr. ibid. <i>tamtěž</i>	alibi : <i>jinde</i>	nūllibi/nusquam <i>/nūllō locō nikde</i>	usquam
9	eōdem : <i>právě tam</i>	aliō((vo)rsum)) <i>jinam</i>	nusquam <i>nikam</i>	usquam
10	indidem <i>právě odtud, odtamtud</i>	aliunde : <i>odjinud</i>		
11				
12				
13		aliās : <i>jindy</i>	numquam : <i>nikdy</i> <i>/ nūllō tempore</i>	umquam
14				
15				
16				
tōtālīter <i>zcela</i>		připojovací aliōquī(n) <i>jinak</i>	nūllō modō/pactō/-ā ratiōne <i>nijak</i> <i>/nequāquam/neutiqum/haudquāquam</i>	ūll-
17				
18			minimē / nūllātenus: <i>nikterak</i>	ūllātenus
19	eō ipsō / eōpse <i>právě tím/proto</i>			

Vypustil jsem:

- pravopisné varianty, jejichž princip je obecnější, např. tandiū, -cunque
- deiktika nezakládající čeledi (quotumus : kolikery, quotēnī : po kolika / v jakém počtu)
- NECHTĚ SNAD I NĚCO JINÉHO.
- Drobný tisk měl být vyhrazen pro mluvnické poukazy, ale zatím nezbylo než použít ho i jinde.

1 Zájmena ukazovací

1.1 Adorabunt eum omnes reges terrae, omnes gentes servient ei. Ps 71,11 ● 1.2 Circumdate Sion et complectimini eam, numerate turrez eius. Ps 47,13 - neovulg. ● 1.3 Audiebant autem eum usque ad hoc verbum. Act 22,22 ● 1.4 **Huius igitur s̄anctificatiō noctis fugat scelera, culpās lavat.** MR - Praeconium paschale ● 1.5 **Sit* nōmen Domini benedictum ex hōc nunc et usque in saeculum.** ať je / budiť / buď Ps 112,2 aj. ● 1.6 Unde huic sapientia haec et virtutes? Mt 13,54 ● 1.7 Numquid super his non indignabor? Is 57,6 ● 1.8 Et imposuit illi manus, et confestim erecta est et glorificabat Deum. L 13,13 ● 1.9 Mittam ad illos prophetas et apostolos, et ex illis occident et persequentur. L 11,49 ● 1.10 Vere et tu ex illis es. Mt 26,73 ● 1.11 Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? — Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. L 1,34

1a Zájmena ipse, idem

1.12 Pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Mt 1,21 ● 1.13 Et ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa. Act 20,30 ● 1.14 **Ipse liberābit mē dē laqueō vēnantium et ā verbō malignō.** LH - RespLaudFerIVCin ● 1.15 **Per ipsum, et cum ipsō, et in ipsō, est tibi Deō Patrī omnipotentī, in ūnitāte Spīritūs s̄anctī, omnis honor et glōria per omnia saecula saeculōrum.** Ordo Missae — Doxologia finalis ● 1.16 **Ecce Dominus veniet, et omnēs s̄anctī eius cum eō, et erit in diē illā lūx magna, alleluia.** Ant2VespIDomIAdv ● 1.17 Praeceptum idem erit apud vos tam advenae quam indigenae. Num 9,14 ● 1.18 Tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient. Ps 101,28 ● 1.19 Una igitur et eadem est omnium rectitudo. AnselmCant, De veritate, 13 ● 1.20 De libertate arbitrii. Capitulum XIV: Divisio eiusdem libertatis. Restat nunc, ut dividas* eandem libertatem. abys rozdělil; ibidem, 14 ● 1.21 Et, cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. když se naplnily Act 2,1 ● 1.22 Iisdem verbis loquimini ad Esau. Gn 32,19 ● 1.23 Per eundem Iesum Christum, Filium tuum ... dřívější závěr modliteb obracejících se k Synu

2 Zájmena tázací, vztažná a neurčitá

2.1 Saule, Saule, quid me persequeris? — Quis es, Domine? — Ego sum Iesus, quem tu persequeris. Act 9,4-5 ● 2.2 Tune* es ille qui conturbas Israel? (ty-li; možno přeložit i bez tázací částice) 3Reg 18,17 ● 2.3 Quidnam est hoc? quanam doctrina haec nova? Mc 1,27 ● 2.4 Quid est homo? Quinam est sensus doloris, mali, mortis, quae, quamquam* tantus progressus factus est, subsistere pergunt? ačkoli; GS 10 = AltSabHebdIQuadr ● 2.5 Beati qui audiunt verbum Domini et custodiunt illud. L 11,28 ● 2.6 **Benedictus quī venit in nōmine Domini.** Ordo Missae = Ps 117,26; Mt 21,9 a 23,39; Mc 11,10; L 13,35; Io 12,13 ● 2.7 Ecce veniet Dominus, princeps

regum terrae; beati qui parati sunt occurrere illi. LH - AntLaudFerIIante24.12. ● 2.8 Hoc namque tempus illud est, | quo saeculorum iudicem | iniusta morti tradidit | mortalium sententia. h. Venite, servi, supplices (SextTP) - V-VI., >r ● 2.9 Adam vetus quod polluit, | Adam novus hoc abluit. h. Agnoscat omne saeculum (Vesp25.3.) - VII-VIII., > ● 2.10 Centurio autem gubernatori et nauclero magis credebat, quam his quae a Paulo dicebantur. Act 27,11 ● 2.11 Laudibus matutinis cantica nova ex libris Veteris Testamenti adducuntur, in Vesperas etiam cantica inducuntur ex Novo Testamento, quibus veluti margaritis ornantur. LH Const 4 ● 2.12 Quae est ista quae progreditur quasi aurora? Cant 6,9 ● 2.13 Omnis ergo arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur. Mt 3,10 ● 2.14 Ego sum qui sum. Ex 3,14 ● 2.15 Dividebatur singulis prout cuique opus erat. Act 2,45 ● 2.16 Et erit: omnis quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. Act 2,21 - srov. Joel 2,32, Rom 10,13 ● 2.17 Discedens ab eis segregabat discipulos cotidie disputans in schola Tyranni cuiusdam. Act 19,9 ● 2.18 Patrem invocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus. podle 1Pet 1,17; acceptio pers. viz Summu theol. ThAq podle rejstříku ● 2.19 Gloriosi Apostoli Christi, quomodo in vita sua dilexerunt se, ita et in morte non sunt separati. LH - AntMagnVespI29.6.; promyslet sē! ● 2.20 Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Gal 3,27 ● 2.21 Quisquis unum de huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit. Mc 9,47 ● 2.22 Virtutesque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli. Act 19,11 ● 2.23 Et angariaverunt praetereuntem quempiam, Simonem Cyrenaeum, venientem de villa, ut tolleretur* crucem eius. aby; Mc 15,21 ● 2.24 **Haec sunt enim festa paschalia, in quibus verus ille Agnus occiditur, cuius sanguine postes fidelium consecrantur.** MR - Praeonium paschale ● 2.25 **Accipite et bibite ex eo omnes: Hic est enim calix Sanguinis mei novi et aeterni testamenti, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Hoc facite in meam commemorationem.** u *hic* promysli délku, rod a překlad; Ordo Missae — Verba consecrationis

3 Záporná a záporová zájmena; zájmenná adjektiva

3.1 Nulla ecclesia aedificetur* sine expresso Episcopi dioecesani consensu scriptis dato. konj. — ať; CIC 1215 ●
3.2 Non te ulla pietas plangentium matrum, aut lugentium patrum funera filiorum, non mugitus et gemitus revocat infantium. LH - Alt28.12. ● 3.3 Deum nemo vidit umquam. 1Io 4,12 ● 3.4 Nemo nostrum sibi vivit et nemo sibi moritur. Rom 14,7 ● 3.5 Non est in alio aliquo salus. Act 4,12 ● 3.6 Alius est qui seminat, et alius est qui metit. Io 4,37 ● 3.7 Videte qualem caritatem dedit nobis pater. 1Io 3,1 ● 3.8 Qui laqueum alii ponit, peribit in illo. Sir 27,29 ● 3.9 Agros nostros et vineas nostras alii possident. 2Esd 5,5 ● 3.10 Alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili. Io 10,16 ● 3.11 Dominum Deum timebis, et illi soli servies. Deut 6,13 ● 3.12 Nam in Christo eoque solo religio humana pretium salutiferum finemque attingit. LH Inst 6 ● 3.13 Ecclesia in Liturgia pro totius mundi salute Christum et, per eum, Patrem interpellat. ?LH Inst ● 3.14 Et vos debetis alter alterius lavare pedes. Io 13,14 ● 3.15 Nullus maior est inter natos mulierum Ioanne Baptista. podle Mt 11,11 ●

3.16 Nulla oratio christiana haberi potest sine Sancti Spiritus actione. LH Inst 8 ● 3.17 Deus lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae. 1Io 1,5 ● 3.18 Dei perfecta sunt opera, | et omnes viae eius iudicia. | Deus fidelis, et absque ulla iniquitate, | iustus et rectus. Deut 32,4 - CantMoysi ● 3.19 Nihil enim est opertum quod non revelabitur. Mt 10,26 ● 3.20 Nihil mali invenimus in homine isto. Act 23,9 - Pavel před veleradou ● 3.21 Ex nihilo nati sumus. Sap 2,2 ● 3.22 Nullus erit labor: intrabimus ad securos in regionem latissimam, tradetque nobis Dominus locum, in quo nullius rei est penuria eorum quae gignuntur in terra. Iudic 8,10 ● 3.23 Benedictus eris inter omnes populos: non erit apud te sterilis utriusque sexus, tam in hominibus quam in gregibus tuis. Deut 7,14

4 Zájmenná příslovce a zájmenné číslovky

4.1 **Ubī cāritās et amor, Deus ibī est.** ?? ● 4.2 Amor ideo vadit, quo ducitur, non quo debeat*. měla by; ?SAug ● 4.3 Magnificatur Dominus, sicut et alibi legistis. ?? ● 4.4 Non venit regnum Dei cum observatione, neque dicent: Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. L 17,20-21 ● 4.5 Apertum est autem ilico os eius. L 1,64 - Zacharias ● 4.6 Viri Israelitae, adiuuate: hic est homo qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens, insuper et gentiles induxit in templum et violavit sanctum locum istum. Act 21,28 ● 4.7 Aedifica tibi domum in Ierusalem et habita ibi; et non egredieris inde huc atque illuc. 3Reg 2,36 ● 4.8 Audiens autem quod* Archelaus regnaret* in Iudaea pro Herode patre suo timuit illo ire. že [prý] vládne; v lat. konj. cizího mínění; v Č stačí, že se c.m. vyrozumívá: vždyť přece *audiēns*; Mt 2,22 ● 4.9 Sicut avis ad alia transvolans et passer quolibet vadens, sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet. Prov 26,2 ● 4.10 Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. Io 10,1 ● 4.11 Venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui et coangustabunt te undique. podle L 19,43 ● 4.12 O generatio incredula et perversa, quousque ero vobiscum? usquequo patiar vos? Adferte huc illum ad me. Mt 17,16 ● 4.13 Exinde solida inter opifices coniunctio, dum simul conscientia aliorum circa iura operariorum acuebatur et maiore devinciebatur officio, crebro permagnas mutationes induxit. Varia systemata nova sunt conficta... LE 8; předchází odstavec o tom, jak se enc. *Rerum novarum* stavěla proti morálním nedostatkům v praxi i teorii liberálního kapitalismu (*systema sociale-politicum 'liberale'*) ● 4.14 Deinde dicitur hymnus congruus. LH Inst 87 ● 4.15 Sed dicit aliquis: quomodo resurgunt mortui? 1C 15,35 ● 4.16 Quoniam tamquam foenum velociter arescent et quemadmodum herba virens decident. Ps 36 ● 4.17 Sed per gratiam Domini Iesu Christi credimus salvari, quemadmodum et illi. Act 15,11 ● 4.18 Opes "capitales", quae sunt summa subsidiorum ad bona parienda, solummodo *instrumentum* sunt seu causa instrumentalis. podle LE 12 ● 4.19 Huiusmodi orationes in communi peractae paulatim ad modum definiti Horarum cursus instruebantur. LH Inst 2 ● 4.20 Similiter et facta bona manifesta sunt, et quae aliter se habent abscondi non possunt. 1Tim 5,25 ● 4.21 Cur Iosephus nominatim habeatur* Ecclesiae patronus vicissimque plurimum sibi Ecclesia de eius tutela patrocinioque polliceatur*,

causae illae sunt rationesque singulares, quod is vir fuit Mariae, et pater, ut putabatur, Iesu Christi.

konjunktivy přelož jako *habetur, pollicitur*; D 3260 = Leo XII, Ep. enc. Quamquam pluries, 1889 ● 4.22 Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me caedis? Io 18,23 ● 4.23 Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester? Mc 2,16; kdo byli publikáni? ● 4.24 Ego ille quondam opulentus contritus sum. Iob 16,13 ● 4.25 Rabbi, quando huc venisti? Io 6,25 ● 4.26 Nemo mittit vinum novum in utres veteres, alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt; sed vinum novum in utres novos mittendum est, et utraque conservantur. L 5,37-8 ● 4.27 Quantoque opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur. Ex 1,11 ● 4.28 Quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum et luctum. Ap 18,7 (o Babylonu-nevěstce) ● 4.29 Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. citát u AndrCret LH II,322 podle Gal 3,27 ● 4.30 Sed et cetera quibus opus fuerit in domum Dei tui, quantumcumque necesse est ut expendas*, dabitur de thesauro et de fisco regis et a me. abys vydal; 1Esd 7,20 ● 4.31 Quoties exacerbaverunt eum in deserto, in iram concitaverunt eum in inaquoso! Ps 77,40 ● 4.32 **Quotiēscumque manducāmus pānem hunc et calicem bībimus, mortem tuam annuntiāmus, Domine, dōnec veniās*.**

dokud nepřijdeš Ordo Missae - Mysterium fidei